

บันทึก

เรื่อง อำนาจถอนฟ้องคดีอาญาของธนาคารกรุงไทย จำกัด
ซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องพนักงานของตนเอง

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ลับ ด่วนมาก ที่ กค ๐๑๐๐/๗๓๔ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้ กระทรวงการคลังดำเนินการให้ความเป็นธรรมตามอำนาจหน้าที่และตามที่เห็นสมควร ในกรณี พนักงานรัฐวิสาหกิจถูกฟ้องคดีอาญาข้อหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของ พนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๘^๑ และมาตรา ๑๑^๒ และตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๓^๓ มาตรา ๓๕๔^๔ มาตรา ๙๐^๕ และมาตรา ๙๑^๖ โดยรัฐวิสาหกิจ

^๑พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๘ ผู้ใดเป็นพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในหน้าที่ โดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่องค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

^๒พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๑๑ ผู้ใดเป็นพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๓ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำความผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๔ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๕๔ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๒ หรือมาตรา ๓๕๓ ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาลหรือตามพินัยกรรม หรือในฐานเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันชอบเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๕ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๙๐ เมื่อการกระทำความผิดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

^๖ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๙๑ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

สังกัดกระทรวงการคลังเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอาญาสืบพยานโจทก์ยังไม่เสร็จ ซึ่งเห็นสมควรให้ยุติคดีตามบัญชาของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ปัญหามีว่า การยุติคดีดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีต่อ ศาลอาญาโจทก์ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจผู้ฟ้องคดีเองจะมีอำนาจกระทำได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานปลัดกระทรวงกรมบัญชีกลาง และธนาคารกรุงไทย จำกัด) แล้ว ผู้แทนฯชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ธนาคารกรุงไทย จำกัดเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาพนักงานของธนาคารฯในข้อหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๐๒ และตามมาตรา ๓๕๓ มาตรา ๓๕๔ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นความผิดที่ได้กระทำในขณะที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่ของธนาคารฯ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๘ - พ.ศ.๒๕๒๙ โดยธนาคารฯได้ยื่นฟ้องบุคคลดังกล่าวต่อศาลอาญาระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๐ - พ.ศ.๒๕๓๑ รวม ๔ คดี ขณะนี้ คดีอยู่ระหว่างสืบพยานโจทก์ก่อนที่ธนาคารฯจะฟ้องเองนั้นธนาคารฯได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และยังมีได้ถอนคำร้องทุกข์ ส่วนคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในเรื่องนี้ธนาคารฯยังไม่ได้ฟ้อง เพราะยังรอผลคดีอาญาอยู่ นอกจากนี้ผู้แทนฯได้ชี้แจงอีกว่าได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๓ กำหนดว่าในกรณีที่ข้าราชการ ลูกจ้าง หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจกระทำการอันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเงินแผ่นดิน เมื่อได้มีการดำเนินคดีอาญาและฟ้องร้องต่อศาลแล้ว ห้ามถอนคำร้องทุกข์หรือถอนฟ้องในคดีนั้น ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำจะมีลักษณะเป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือประการใดก็ตาม เมื่อนายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้กระทรวงการคลังดำเนินการให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยตามอำนาจหน้าที่และตามที่เห็นสมควร กระทรวงการคลังจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ธนาคารกรุงไทย จำกัดจะมีอำนาจยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาดังกล่าวได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้กระทรวงการคลังดำเนินการให้ความเป็นธรรมตามอำนาจหน้าที่และตามที่เห็นสมควร นั้น เป็นการสั่งการในทางบริหาร แต่การยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาตามมาตรา ๓๕^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้น ธนาคารกรุงไทย

(๑) ลิขสิทธิ์สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี

(๒) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี

(๓) ห้าสิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

^๔หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๑/ร.๙๗ ลงวันที่ ๒๐มิถุนายน ๒๕๒๓

^๕ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

จำกัด ซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องคดีจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการยื่นคำร้อง แต่ธนาคารดังกล่าวเป็นบริษัท จำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๖๔^๙ และมาตรา ๖๙^{๑๐} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งความประสงค์ของนิติบุคคลนั้นย่อมแสดงปรากฏจากผู้แทนทั้งหลายของนิติบุคคลตามมาตรา ๗๕^{๑๑} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งในกรณีนี้ได้แก่คณะกรรมการของธนาคารฯ ซึ่งมีอำนาจจัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นตามมาตรา ๑๑๔๔^{๑๒} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้น ในการยื่นคำร้องขอถอนฟ้องนั้น คณะกรรมการของธนาคารฯ จะต้องพิจารณาเสียก่อนว่ามีเหตุผลอันสมควรที่จะยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาดังกล่าวหรือไม่ ประการใด เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของ คณะกรรมการของธนาคารฯ โดยตรง เมื่อคณะกรรมการของธนาคารฯ มีมติให้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องแล้วจึงจะดำเนินการยื่นคำร้องขอถอนฟ้องตามมาตรา ๓๕^{๑๓} แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) มีข้อสังเกตว่า

๑. การถอนฟ้องคดีอาญาในกรณีนี้ย่อมจะขัดกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๓^{๑๔} ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ข้าราชการ ลูกจ้าง หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจกระทำการ อันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเงินแผ่นดิน เมื่อได้มีการดำเนินคดีอาญาและฟ้องร้อง ต่อศาลแล้ว ห้ามถอนคำร้องทุกข์หรือถอนฟ้องในคดีนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าการกระทำจะมีลักษณะเป็น ความผิดต่อส่วนตัวหรือประการใดก็ตาม

มาตรา ๓๕ คำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาจะยื่นเวลาใดก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ได้ ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตหรือมีอนุญาตให้ถอนก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควรประการใด ถ้าคำร้องนั้นได้ยื่นใน ภายหลังเมื่อจำเลยให้การแก้คดีแล้ว ให้ถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ แล้วให้ศาลจดค่าแกลงของจำเลยไว้ใน กรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย

คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้า จำเลยคัดค้าน ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย

“ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๖๔ อันว่านิติบุคคลนั้น จะมีขึ้นได้ก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งบทบัญญัติทั้งหลายของ ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

“ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๖๙ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ต้องตามบทบัญญัติทั้งปวงแห่งกฎหมาย ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตนดังมีกำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง

“ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๗๕ อันความประสงค์ของนิติบุคคลนั้น ย่อมแสดงปรากฏจากผู้แทนทั้งหลายของนิติ บุคคลนั้น

“ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๑๔๔ บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนด้วยกันจัดการตาม ข้อบังคับของบริษัท และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง

“โปรดดูเชิงอรรถที่ (๘)

“โปรดดูเชิงอรรถที่ (๗)

๒. การถอนฟ้องคดีอาญาอาจจะมีผลกระทบต่ออายุความในการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในเรื่องนี้ซึ่งยังมิได้ฟ้อง

๓. ในการพิจารณาว่าสมควรถอนฟ้องหรือไม่นั้น หากการถอนฟ้องมีผลเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด คณะกรรมการของธนาคารฯ อาจจะต้องรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒^{๑๔} และอาจจะต้องรับผิดทางแพ่งด้วย

๔. เนื่องจากเรื่องนี้ได้มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนไว้แล้ว แม้ว่าธนาคารฯ จะถอนฟ้องคดีนี้ไปก็ไม่ตัดสิทธิพนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนี้ใหม่ เว้นแต่ข้อหาที่เป็นความผิดต่อส่วนตัว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๖ (๓)^{๑๖} แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๓๒

^{๑๔} ปรอตดูเชิงอรรถที่ (๒)

^{๑๖} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๖ คดีอาญาซึ่งได้ถอนฟ้องไปจากศาลแล้ว จะนำมาฟ้องอีกหาได้ไม่ เว้นแต่จะเข้าอยู่ในข้อยกเว้นต่อไปนี้

(๑) ถ้าพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีอาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวไว้แล้วได้ถอนฟ้องคดีนั้นไป การถอนนี้ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

(๒) ถ้าพนักงานอัยการถอนคดีซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัวไปโดยมิได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย การถอนนั้นไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

(๓) ถ้าผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีอาญาไว้แล้วได้ถอนฟ้องคดีนั้นเสีย การถอนนี้ไม่ตัดสิทธิพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่ เว้นแต่คดีซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัว